

Szerkesztői iroda:
N.-Enyeden, várszög-utca
hová
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.

Kiadó hivatal:
POLLÁK MÓR KÖNYVNYOMDÁJA.
hová a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adának vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nagy íven.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK.
Helyben hához hordva, vagy
vidékre postán küldve:
Egész évre 4 frt.
Fél 2 „
Negyed 1 „

HIRDETME NYEK DÍJA:
3 hasábos petit sorért, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyiltér sora 15 kr.

Köztisztviselők qualificatiója. *)

A qualificatiót sokféleképp fordították. Szerintem helytelen szó erre a képesítés, képesítettés, minősítés, mert a képesség elnyerését egyes személy nem másnak, hatóságának állami intézménynek vagy rendeletnek kiható, átídomító működése következtében nyeri meg, hanem egyedül önmaga szorgalma s művelődési foka által. Mig jobb szót fedezünk fel, czélszerűnek vélem a „képesültség“ kifejezést használni.

Régi óhaj, hosszúság várákozás után elkészítettett egy törvényjavaslat a tisztviselők képesültségéről.

Midőn országoszerzte nagy hullámokat vert a közhivatalnok és hivatalok feletti ítélet, midőn az atyafiaskodás, a bizonytalan közigazgatási igazságszolgáltatás és végre a tisztviselőknek saját jövője megkivánja a gyökeres javítást, mint hajtásakor a szőlőtő a metszést, mint megköveteli a fiatal cserjés, a kuszó növénynyel sűrűlt bozót a tisztázást — akkor nem magát a gyógyítandó testet, nem a rendetlenség hosszú évadában össze-viszsa fajtott pagonyt, hanem csak az ahhoz vezető útát készitjük el.

Olyan ez a törvényjavaslat mint az az út, mely a fellegvárba vezet. Elér a halandó ezen a felvonó hidig. Megvan a képesültség, mert fáradsággal jutott odáig, megvan a jogosultság a várbeli kényelmes védelemhez, okvetlen le kellene bocsátani a hidat, hogy bemenjen a képesült. Igen, ha a fellegváriaknak tetszik, — de ha nem tetszik: maradunk künn s fordulunk más táj és más hajlék felé.

Mit ér ha az utat megtettük, a jogosultságot megszereztük, ha mégis csak választás lesz, a fellegváriak, a hatalmas megyeiek a hangadó atyafias várurak szavazzák meg, hogy ki előtt legyen nyitva a kapu is, ki előtt bocsátatik le a hid is!

Az idézett törvényjavaslat megszabja minden állami s közigazgatási tisztviselőnek, hogy mit kell előbb tanulnia? — nem, hanem azt: miről kell bizonylatot, okmányt, diplomát mutatni.

E törvényjavaslat feloleli az összes köztisztviselőket. Mi vártuk, hogy egy közigazgatási reform lesz, s kapunk egy kis biztatást. Ezen törvényjavaslat tehát csak a jövő foglalója, egy kis felpenz arra, hogy álljunk készen, mikor a gazdának tetszik munkásságunkat igénybe venni s érte

*) Adjuk e cikket, előre kijelentve, hogy legtöbb tételével nem értünk egyet s fenntartjuk jogunkat, hogy eltérő nézeteinknek, észrevételeinknek alkalommal kifejezést adjunk. A szerk.

TÁRCZA.

AZ ERDŐ TÉLEN.

— 1881. —

Időrágta hegység meredek lejtője

Óriás cserfákkal van sűrűn benöve,
Cseregdedő patak, sekély, szűk medrében
Fut a magas hegyről a közeli völgybe.

S most mozgó tükrére hó-jég ruhát ölte;
Nem esőrgedez többé; szive alig mozdul,
Ha a hideg páncél repedezve olvad
Az öreg nap első fényes sugarától . . .

A fák zöld lombjai régen eltűnének;
Most száraz karukkal ég felé meredve —
Mint sötét kisértet — állnak hosszú sorban
Szellő nem esőkolja, hogyha jó az este . . .

Távol a varjaknak kinos károga
Meszszire elhallzik. — Az országút-felen
Éhes, szomjas farkas, a vörös rókával
Étel után jajgat, s ordít keservesen!

S hogyha orkán dühöng, a szél havat fújván,
Mezőt, utat, rétet be fú mindenfelől,
Még a vadállat is odút megy keresni
Menekülni vágyva a zord vihar elől . . .

Az erdő közepén áll egy kis házikó
Füstölög kéménynyel, fehérre meszelve.
Oly édes, biztató a szálló füstgomoly
Az elfáradt, szegény, vándorló emberre . . .

Ki ott megfordul a jószívű gazdánál,
Üres tarisznyával nem távozik onnan.
Az elfáradt útas mindig részesül ott
Téli vihar elől meleg ótalomban . . .

A szegény erdő-csász, — fiatal lányával —
A barátságos kis fehér ház lakója,
Zimankós, viharos, hosszú téli éjen
Szent isten kegyelme a veszélytől óvja . . .

Király Kálmán.

Egyről másról.

Háládatos egy ezim, melynek aegise alatt szó se lehet arról, hogy gondolataink folyamának, nem hogy végét, de még csak irányát is pécézzel kellene elrűtitanunk. Alkalmas az olyan cikkhez, a melyik a causerie névre akarna igényt tartani. Mert hát a causerie, — nálunk csevegés nevet kapott a keresztelében — mint egyik kitűnő munkatársunk, Gréguss Ágost, definiálja: keresi a változatosságot, a sokfélést, mely mulattat s kerüli az egyfélést, mely untat, keresi a könnyűt s kerüli a nehezét, a mely fáraszt.

Nem is lesz e néhány sorban semmi megemésztetetlen, nem lesz semmiféle akadémiai disputa; hogy aztán lesz-e benne akár csak egy szikrányi mulatságos, az más kérdés. Az egykori cigány szerint az akarat anyyi, mint a fizetés.

Akár hogy fogja tel s mondja ki az igazságot, elveszti egyik oldalról a támasztófát. Egyikével pedig nem fog jövőre zöld ágra jutni!

Vagy nem intézi el a peres ügyet, vagy huza-halasztja s így tétovázik kettő közt mint Mahomet koporsója.

Mit nyer vele? A legközelebbi időben mind a kettő ellene lesz, mind a kettő elejti, mert mind a kettő külön-külön azt hiszi, hogy neki volt igaza s joga, a tisztviselő pedig csak azért nem ítelt, nehogy a másikának ártson.

A tervezett törvényjavaslat továbbá legkevésbé sem biztosítja a közigazgatási tisztviselő jövőjét, nem szól sem nyugdíjról, sem általános hivatalos rangról, nem állít fel hivatalos statust.

Midőn már — úgy a hogy — keresztül megy a törvényjavaslat minden létező hivatal képzetségi lajtorjáján, midőn már mégis javít, lendít valamit, akkor az utolsó tételben tönkre teszi az egészét, hátraveti a törvényjavaslat üdvösségét egy emberöltőre.

Ugyanis kimondja azt, hogy az eddig hivatalban levők azon hivatalra nézve, melyet elfoglalnak továbbra is képesítettettek tekintetnek?

Mintha nem éppen a jelenlegi hivatalnokok ép azok, melyekkel legnagyobb részt nem lehet közigazgatási rendet s igazságot megteremteni; mintha nem ép azért rossz közigazgatásunk, mert tisztviselőink nem képesültek, mert a régi patriarchalis rendszerben születve, az által deédelegtetve, dajkáltatva, felneveltetve képtelenek a clique vagy a kortesek érdekei felé emelkedve — függetlenek s igazságosak lenni.

Az utolsó tételnél fogva ott állunk, ahol eddig, mert ha a jelenlegi tisztviselők általában jogosultak az újabb megválasztásra, — nagy valószínűséggel ők rokonai s korteseik által újra elnyerik a szavazattöbbséget.

Igy lehet ezentúl is valaki szolgabíró, polgármester, mert rokona egy nagy úrnak, vagy mert kell egy nemzetiségi egyén is: — így lesz segéd-szolgabíró vagy árvászkéi elnök, ki még gymnasiumot sem végzett, de mivel szépen tánczol, tett szik az irányadó köröknek.

A törvényjavaslat további hiányairól a következő cikkben.

Rejőd József.

Tehát csevegjünk mindenféléről. Nem egyet tüzünk ki tárgyal, mert akkor úgy járunk, mint egyik néhai, különben nagy tudomány tanárunk, a ki az ember agyának organismusáról kezdte előadását s mire vége lett az órának, azon vettük észre magunkat, hogy valóságos esztűzben vagyunk Waterloo előtt. Hanem de omnibus aliquid.

Kezdjük a farsanggal. Azaz hogy tulajdonképen jó volna, ha ezzel nyithatnánk be, de a mi kedves városunkban a farsang ez időt még eddig ismeretlen. Bár legalább parvenu lehetne közöttünk.

A múlt év végén minden egyesület more patrio elhatározta, hogy bálját ekkor és ekkor, így meg amugy rendezi s aztán egyszerre esőtörtöket mondott minden planum, — beütött a krach, vulgo himlőjárvány. Ez igazán mi nálunk katexokhen krach.

Krachja van első sorban a tánczolni szerető ifjúságnak. Ki van zárva minden oly terrenumról, a hol csak bémutatathatná a lebbe lábfeiczomok kanyarintásait.

Van is érte malcontentia. Még szerencsésnek vallja magát, a ki nem volt olyan vorsichtig, hogy bevásároljon jó eleve moule-t, tulle-t, gazire-t, faille-t, brocate-ot meg isten tudja mit. Legalább csak egyoldalú a vesztesége. De meglátszik minden rózsás arczon, hogy szeretne legalább egy pár estére tündér lenni, a ki bálba varázsolja magát.

Nagy lehet, — lehet, mondom, mert a sziveket, veséket stb. stb., — tehát nagy lehet az elégedetlenség az oly mamák részéről, a kiknek minden eshetőleges spekulációja fiascot mondott.

A papák? Ó ezeknek szívét megedző a sors, könynyen belenyugosznak a változhatatlanba, no meg anynyivalinkább, mert nem vett vándorbotot a tárcza tartalma, a megmaradt jókora somma jó lesz gazdasági eszközökre vagy . . . adósság-törlesztésre.

Törvényjavaslat

a tisztviselők minősítéséről. (Qualifikáció.)

Fennebbi czim alatt terjesztett be a m. kir. belügyminiszter ur egy törvényjavaslatot, mely fejlődő közigazgatásunk emelésének és a rég ohajtott nívóra leendő állításának kezdetét jelzi. Ezen javaslatból csak azon szakaszokat közöljük, melyek törvényhatósági közigazgatásainkat érdeklik, ennél fogva a kir. hivatalok tisztviselőire vonatkozó részleteket mellőzzük.

1. §. A jelen törvénynek hatályba lépte után állami vagy köztörvényhatósági tisztségre csak az nevezhető ki, illetőleg csak az választható meg, s a kinevezés csak arra nézve tekinthető véglegesnek, a választás pedig érvényesnek, a ki

a) magyar állampolgár; (1879. L. t. cz.)
b) gondnokság, csőd, bűnvádi kereset, vagy büntetés alatt nincs, nyereségvágyból eredő büntett vagy véttség miatt elítélve nem volt, hivatalvesztésre szóló ítélet hatálya alatt nem áll, s erkölcsi tekintetben alapos kifogás alá nem esik;
c) kimutatja, hogy oly képzettséggel bír, melyet a jelen törvény a szolgálat azon nemére nézve, melyre kineveztetni vagy megválasztani kíván, megállapít.

Képzettség.

2. §. A megelőző szakasz c) pontjában jelzett képzettség, a menyiben egyes szolgálati ágakra nézve külön törvények nem intézkednek, a különböző szolgálati szakaszok szerint a következő:

Közigazgatási szak.

3. §. Szoros értelemben vett közigazgatási szakban addig is, míg egy közigazgatási tanfolyamnak életbeléptetése által a közigazgatási szolgálat érdekeiről külön törvény által gondoskodva nem lesz:

a) ügyvédi oklevél, vagy
b) államtudományi, vagy
c) jogtudományi tudorság, vagy végre
d) legalább a jogi négyévi tanfolyamnak a fennálló szabályok szerint való bevégezése, az államtudományi államvizsgálatnak sikeres letétele, s mind ennek szabályszerű bizonyítvánnyal való igazolása.

Azokra nézve, kik a jelenlegi tanrendszert megelőzőleg végeztek tanulmányaikat, annak kimutatása szükséges, hogy az akkor fennállott rendszer szerint a teljes jogi tanfolyamot szabályszerűen bevégezték s az előírva volt vizsgálatokat sikeresen letették.

4. §. Külföldi egyetemeken szerzett bizonyítványok érvényessége tekintetében, az általában fennálló szabályok alkalmazandók.

5. §. A 3-ik §-ban körülírt képzettség kimutatása megkívánatik:

d) a vármegyénél az alispánok, jegyzők, szolgabírák s szolgabíró-segédéktől;
e) törvényhatósági joggal felruházott és szabad királyi városoknál a polgármesterek, rendőrkapitányok és jegyzőktől;

f) rendezett tanácsú városoknál a polgármesterektől;
g) a tiszti ügyészeknél általában az ügyvédi vizsgának, az árvászeki elnöktől pedig az államtudományi államvizsga helyett a jogtudományi államvizsgának sikeres letétele és igazolása kívánatik meg. Az árvászeki ülnökökre nézve az 1877. XX. t. cz. 180. §-a intézkedik.

Fogalmazó gyakornokok és szolgabíró-segédékek az illető miniszter megengedheti, hogy az államtudományi államvizsgát a szolgálatba való lépésük után is, azonban legkésőbb egy év alatt teshessék le.

h) Községi, illetőleg körjegyzőkre nézve az 1871. XVIII. t. cz. alapján előírt szigorlat továbbra is érvényben tartatik.

Az annak alapján nyert képességi bizonyítványok az egész országban érvényesek. A képességi bizonyítvánnyal bíró községi vagy körjegyző azonban, ha más

A kereskedő-világ méltán a legbékétlenebb. Hogy is ne? Felhalmozott garmadára mindennemű „Neuste Artikel“-t és most a divatosnál divatosb cikkek nem egyebek, mint szomorú sarkövei az elveszített perzeneteknek.

Hatalmas egy pótlóvá volt az, a ki ily megsemmisíthetetlen vetőt kiáltott. Himlő a neve, nincs tőle felelősség. Kaszált folyton, pedig csakugyan régen beérhetne volna szedett áldozataival. Hatalmával szemben nincs szó, se tartomány. Ugy látszik azonban mégis csak megpihen valahára.

Vegyük hozzá még azt a reménytelen állapotot, hogy nincs kárpótlás sehol semmiben.

Hol találhatnánk még csak holmi gyöngye vigasztalást is, mikor már-már azt se tudjuk: telünk van-e vagy csak aluszunk. Talmi tél még eddig biz' ez a miénk, de még az is csak futtatva. A szárok vasai berozsdásodtak, titáni munka lesz mozgásba hozhatni a síkló járműveket.

Meg aztán még csak hangversenyek, más nemű előadások vagy olyatén pikniket sincsenek, a hol legalább a veszett fejszéhez nyelet találhatnánk.

De mit mondom? hiszen a házi bálók bárhol a világon a legkedélyesebbek szoktak lenni, a hol ugyan nem ragaszkodhatunk a dagasztások padló-fényhez, decorateur-re sincsen szükség, de már maga az egésznek színezete vonzóbb, kielégítőbb, mint a boxolásra teremtett zárkóú táncszestélyek. Részünkről mindig az elsőre adnók a votum Minervaet. — Csak az a kár, hogy ilyenek sincsenek.

Az egyetlen, a miben a mulatni vágyó ifjuság élvezetet keres: a jégsporth, mely nagyon professionatus testező ugyan, de csak úgy, ha nincsen fúzió a test és jégpálya között. Vagy talán most még ez is gyönyörűség.

Komolyabb törekvésekre se volt hosszú ideig semmi mód. Iskoláink szüneteltek, egyre később a gyűlő, majdnem két hónapja, hogy sziestára vagyunk kárhoztatva (?). Se baj! meg lesz legalább az a lelki gyönyörűségünk, hogy kezdhetjük elől mindazt, a mit jól beivottunk véltünk.

megyében nyer alkalmazást, az ebben hatályban levő szabályrendeletekből (statutumok) vizsgálatra kötelezhető.

Orvosi szak.

8. §. I. A belügyminiszterium közegészségügyi osztályában az orvosokra nézve az egyetemes orvostudományok tudori oklevele vagy orvos-sebésztudori és szülészmesterei oklevél.

Ugyanez kívánatik a fővárosi rendőrségnél működő orvosoktól, továbbá a tiszti főorvosoktól, a fővárosban a kerületi orvosoktól és e mellett 2 évi orvosi gyakorlatnak kimutatása.

Járási orvosok s rendezett tanácsú városok orvosaira nézve orvostudori oklevél és két évi orvosi gyakorlat kimutatása szükséges.

A fenn elsorolt közszolgálati orvosi állomások betöltésénél előnynek tekintendő, ha az illetők egyetemi tanszökeknél, különösen pedig oly egyetemi tanintézeteknél, melyeknek tantárgyai a betöltendő állomások feladataira vonatkoznak, tanársegédek minőségben legalább egy vagy két évig működtek, vagy azon tárgyat magántanári qualifikációval előadták.

Tiszti orvosi állomások betöltésénél, továbbá előnynek tekintendő: a belügyminiszterium közegészségügyi osztályában való szolgálatot vagy járási (kerületi) orvosi minőségben való működés.

Községi vagy körorvosok iránt az 1876. évi XIV. t. cz. 43. §-a intézkedik.

A belügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a köztörvényhatósági és rendőrségi orvosokra; az igazságügyminiszter pedig, hogy a törvényszéki orvosokra nézve, ezen különleges teendőkre vonatkozólag a vall.- és közoktatási miniszterrel egyetértve egy külön tiszti orvosi, illetőleg törvényszéki orvosi vizsgálatot rendezhessenek be s kötelezőleg kimondhassák, hogy egy meghatározandó időtől kezdve csak azon orvos legyen a köztörvényhatóságoknál vagy rendőrségnél, illetőleg törvényszékeknél alkalmazható, ki azon gyakorlati vizsgát sikerrel letette.

Azon orvosoktól, kik ezen intézkedés életbeléptetése előtt legalább két évig hasonló állományban már működtek, ezen vizsga letétele nem lesz követelhető.

Ezen vizsgára csak azon orvosok bocsáttatnak, kik a magyar állam területén érvényes egyetemes orvostudori, vagy orvossebész-tudori és szülészmesterei oklevéllel bírnak s legalább egy évi egyetemi vagy kórházi szolgálatot vagy legalább két évi magángyakorlatot mutatnak ki.

Az egy évi önkéntesi minőségben a rendes hadseregnek vagy a honvédségnek eltöltött év azon esetben, ha az illető oklevelének elnyerése után szolgált le, egy kórházi szolgálati évvel egyértékű.

A vizsgáló bizottságok összeállítására, a vizsgálatok tárgya, módja, ideje és helye iránt egyetértőleg a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel azon miniszter, kinek ügykörébe az illető orvosi állományok tartoznak rendeleti uton intézkedik.

Fővárosi levél.

Budapest, 1882. febr. 7.

Kedves barátom! Mikor az ember elkezd olvasni egy érdekes könyvet s a hol a történet legérdekesebb, hát hiányzik néhány levél! Alig van ennél boszantóbb s ilyenkor szoktuk azt a fogadást tenni, hogy nem adunk kölcsön olvasni könyvet senkinek. Ugy vagyok én a Közérdekekkel. Csak az a szám jött kezemhez, a melyben hivatkozás történik „mult számunkban közölt érdekes cikkekünkre.“ Annyit azonban még is kibetűztem ennyiből is, hogy Enyeden a műkedvelő kör megszűnt. Megölte a kritika. De hát úgy van az mindennel; az emberek egyik része mindig csinál valamit s a másik

Vegyünk egy prise-ecske politikát is. — Gambetta megbukott, ez már a mai lázas korban szinte elavult dolog, van is már más pharusa a diéső Gallianak. Nem teszszük laterna magicá-ba ennek a casusnak hatását, nekünk nincs időnk combinatiókra. Itt megint Gregus-sal érvelek: a causerie nem tárgyalja az ügyet, csak beszél róla; bele nem mélyed, elsőköll fölötte. Legyen e ezikk legalább ennyiben causerie.

Az ezer és egy baj egyike, hogy ugyancsak keletűvé vált harezfianknál az and' res Stadl, and' res Madl nótiája. Viszik szegényeket oda le ni a moskó Nro. 2. közé. Szerezzenek babért s jöjjenek vissza minél többet épkezláb, — ez az óhajításunk. Hiszen nem azért költöttünk rájuk, hogy holmi kóbor banditák irtalmatlan leparitványazzák szegényeket. Annyit bizonyos, hogy ez a dolog még cause célbre-re nöheti ki magát, de hogy mivé, azt csak városunk legnagyobb politikusi tudják.

Ennek a sötét képek staffage-át egészíti ki a sok fűszereválság, melynek öngyilkosokká lett áldozatai bezeg szaparodnak. Lehet okuk a méltó desperatióra, mikor még nekünk is el-elfacsarodik a szívünk a veszteségek miraenlumi előtt, a kiknek pedig bőrzénk csak a városi pénztár, cursusunk a hiábavaló reméy a szálláspénz felemelése iránt, értékpapírjaink pedig a kifizetetlen nyugtatványok és a többi.

Szerencsére kedvezőbben nyilatkozhatunk a szivek lánczáról. Mind számosabban írják alá Kisfaludynk eme szavait: „A rideg ötlenség mindig árva, mindig szegény, száraz fa a kies mezőn, mindig komor és tövises. Mint a havas kopár ecseta, tündököljön bár magasan, élet nem tenyészik körüle. Zúgó felhő eső nélkül, bolygó árnyék, mely mindenre homályt vet.“ Vajha lenne minél több kapituláció s minél kevesebb kosár.

De ne csevegünk most többet, nehogy még valaki kénytelen legyen megírni Horatius után „A tolokodó“ satírát bőyített kiadásban.

Egyébiránt a hiányokért elnézést, a meglevőkért bocsánatot remélhetünk talán, mikor olyan holt évadban élünk.

Dr. B. G.

rész — a melyik nem csinál semmit — keresi azokban a hibát.

Nem kell érzékenyen venni, főleg a kritikát és főleg műkedvelőknek. Lám, itt a fővárosban két ilyen műkedvelő társulat van; azaz a fővárosi iparosok köre és a budai kör (jó nevű mindkettő) tagjai már régóta okozzák, hogy tagjaik színi előadásai egyike ama körök legélvezetesebb mulatságainak. Nem bántja őket a hosszú haju kritika az igaz, de az elismró nyilatkozatok sem „kapatják el“ a t. művésznöket és művész urakat. Eljárnak a színházakba, tanulmányozzák a darabokat, és szerepeket, igyekeznek minél jobb alakításra s így kölcsönösen kielégítik egymás igényeit kör és tagok. Sőt ismerek egy fiatal embert, a kit a műkedvelői előadások teljesen alkalmas és hasznavehető színészské képeztek ki. Föl is csapott volna, de még is csak jobban hangzott előtte ez: „X. házi ur leendő veje“, mint az, hogy „színművész.“ És nekem nincs szándékom kétségbe vonni helyes gondolkozását.

Szóval csak kritikusi viszketeg léphet fel elriasztólag műkedvelő társasággal szemben s ha ez volt oka az enyedi kör felbomlásának, hát ez oknak eléggé elfogadható. De ha erre „rá van jöve“, (nem tudom ki derítette ki) hát azért veszzen az eszme és ne karolja fel senki? Sok tekintetben jó iskola az a házi színpad s azért üssük mellette a dobót, a míg ki nem szakad!

Hát az uszó hely is begyepesedett? Ezt se tudtam mostanáig. (Mire nem is jó az a helyi újság?) Hiszen az olyan közös érdeke a városnak és a főiskolának, hogy teljesen elhiszem, miszerint az egyetlen felszólalás létre fogja hozni az óhajtott furdót s azért elhagyva most tél közepén az oly hideg témát, mesélek valamit a farsangról.

Az ideai carneval a fővárosban teljes pompáját éli. Nem látható itt nyoma sem az Union Générale bukásának s Bontoux háborítlanul elmélkedhetik cellájában a „nagy töké“-ről. Van itt olyan fényűzés, hogy a kevéssé tehető családok leányai csak a kisebb kránzchenek solidabb élvezeteire vannak utalva. A bálók chablonszerűleg folynak; ugyanazok az arezok, az a ruha-pazarlás, zene (még az „ez alkalomra irt“ új esárdások is ismerősekül hangzanak) — mint tavaly. Változatosságot néhány új ezimen bevezetett bál nyújtott, a melyen például az írők bálja is volt, szombaton. Nem annyira bál volt az, mint egy collossis estély, a melyen szindarabokat játszanak, telefonon operát hallgatnak, énekelnek, előképeket rendeznek s a tolongás miatt nem táncolhatnak. Mint minden bált ma napság a fővárosban, jellemez a következő megjegyzés, a melyet az írők bálján lehetett ellesni:

— Na, doch sind viele Christen da!

És ezt egy kövéres, ékszerekkel túlerhelt bankárné mondotta egy elsőrangú német lap munkatársának. A munkatárs bágyadtan tekintett szét s azt mondta rá: „Ja!“ És ez a „magyar írők bálján“ történt.

A jégen is sok a „keresztény.“ Csak most nyilatott meg a mi jégpályánk is, de aztán annál telhetetlenebbül igyekszünk kivenni a részünk e sportból. Ott van az egész „ugynevezett“ világ már t. i. a ki ráér.

A színházak újdonságokkal igyekeznek hatni. — A nemzeti színházban csak a napokban adták elő Szigeti József „Rang és mód“-ját, s a darab tetszést aratott. Általában a mai kor fonákságait festő darabok sikere biztos. Ismerősöket látunk az alakokban s ez tetszik nekünk. És ebben rejlik az igaznak hatása. — A népszínház most is csak a kétes értékű operettekkel igyekszik hódítani. Népszínmű nem igen akad, pedig elég hálás egy-egy sikerült népszínműért a közönség. Nincsenek ma Tóth Edék és Szigligetiek s be kell érünk Lukácsyval, a ki csak úgy ontja a sok darabot — polyvástól.

Közbe egy-egy hangverseny nagy falragaszai kötik le figyelmünket, mintegy intve, hogy közeledik a bójt, a hangversenyek lagymatag saisonja.

Ej, de hagyjuk a hamut. Még tart a farsang; élvezzük örömeit. Vajha mulathatnánk jól ti is ott már egyszer a kedves városban: Nagy-Enyeden. — A viszontlátásig!

Lapádi.

Bécsi levél.

Bécs, 1882. febr. 9.

Kedves barátom!

Nagybecsű lapodat rég óta fel akartam keresni, hanem mindez ideig arra vártam, hogy valami érdekes dologról értesítem. De látom, hiába várok. Béceset világ városnak titulálják, van is benne soknemű világvárosi pointe, de mostanság alszik mint a medve.

No, mert politikával nem akarnám untatni olvasó közönségedet, a börze-krizisek is elnyűtt tohn-bohnok. Hát írök egyébről, a mi jön.

Farsangi hírrel kezdem. E hó 15-én lesz a bécsi „magyar bál“ a „Gartenbau-Gesellschaft“ termeiben. A bál védnökségét Károly Lajos főherceg fogadta el; lady-patronessek: az arisztokrácia legkitünőbb hölgyei. A tiszta jövedelem fele a magyar akadémiai olvasó és társasó köré lesz. Nagy az érdeklődés mindenfelől, nagy e

város minden exaltálásra képes magyarjánál. Előre elmondhatjuk: salve laeta dies!

Nagy reménykedések közt van a bécsi tanuló ifjuság betegsegélyező egylete. Kérvényt nyújtand be az országgyűléshez subventióért. Milyen jó volna, ha a 8 millió felüli összeget ide lehetne exkommunikálni. Meg is érdemelne az eddigi 1000 frt helyett sokkal nagyobb segélyt, mert saját kórházi osztályában a leghíresebb orvosokkal ingyen gyógyítja az egyesület tagjait.

Barátom! nálatok még csak petroleum, nálunk már sok helyen villanyvilágítás. Nem caprice szegény magamtól, de valósággal ez a fény, mely a szem erejére valódi jöltevő, az élet quintessenciája. Bizonyosan sok avitikus kiváltság nap-, azaz hogy villanyfényre fognak derülni ezután, a melyeket a tulajdonos már kiharcolhatatlanoknak tartott a souterraine-ből.

Átkozott Heineceje, de nekünk rugaszkodott azzal a „Hungarica“-val. Hasonlít ez a mű a Tacitus nyelvéhez annyiban, hogy az ember a sorok közt is olvashat, csak hogy . . . még intriguára sem érdemes sulyok-dobásokat. Ha valaki anti-irna rá, nagyon, jobban kifigurázna vele nemzetünket, mint a heidelbergi tudós.

Magas vendége van Bécsnek néhány nap óta. Itt van Liszt, a kiről ma már nem elég azt mondani, hogy zongora-herceg, hanem zongora-isten. Nem lehetett — hogy is lehetne egy halandónak — bejutnom a Bülow által rendezett hangversenybe, de egy infamis megjegyzés hozzám is eljutott; az t. i., hogy az öreg mesternek sem ártana egy csöppecske az ifjító tejből. Azt hiszem csak külsőleg, vagy legfőkébb a parlírozásra van érve.

Még egyet. Levinszkyt ismét hallgathatni fogja a közönség. Két magyar költő estélyt szándékozik rendezni, mely alkalommal Gyulai, Tóth Kálmán, Vörösmarty, Szász Károly, Greguss, Arany, Petőfi s a legújabb költők közül Endrődy, Márkus, Bartók műveiből fog szavalni. Nagy előny ez a magyar nemzetnek, hogy ilyen előadásban ismerik meg az idegen ajkuak hazánk jelesének termékeit.

Hanem nem irok most többet. Egy angol barátom luncheonére kell mennem.

Isten veled! Alkalmilag még bekocogok irodád ajtaján

Hipp-hopp.

A kiseddóvás ügyének törvényes rendezése.*)

A nyitramegyei tanító-egylet újból napirendre hozta a kiseddóvás ügye törvényes rendezésének kérdését. Kérvényt intézett a képviselőházhoz: utasítsa a vallás- és közoktatásügyi minisztert, hogy oly értelmű javaslatot terjesszen a képviselőház elé, mely a kiseddóvást képzett óvók által törvényileg kötelezőnek mondja ki. Egyuttal ugyanez az egylet körlevélben felszólította a hazai tanító-egyleteket, hogy az ügyet pártfogják. A képviselőház a kérvényt kiadja a vall.- és közok.-ügyi miniszternek „tanulmányozás“ végett, a hazai tanító-egyletek nagy része közönyösen veszi az ügyet, némelyek még azt is állítják, hogy e kérdés időszerűtlen s a kiseddóvással foglalkozó mintegy száz egylet közül egy sem kel védelmére.

Csakugyan időszerűtlen, vagy éppen közönyös tárgy-e e kérdés?

Anynyi tény, hogy régebben nem tartották közönyösnek. Eötvös József báró, ki a közoktatás-ügy minden ága iránt oly meleg érdeklődést tanusított, híres népoktatási törvényjavaslatának keretében a kiseddóvás ügyét is felvette s onnan főképp Csengery elhalasztó indítványára szorult ki; Molnár A. javaslatára a kiseddóvók is bevételtek a nyugdíjtörvénybe s Szathmáry K. 1876-ban benyújtott indítványára az országgyűlés maga mondta ki ily törvény létesítésének szükségét. De nem csak a magas körökben érdeklődtek ez ügy iránt. Nem említem Rapos József s a kiseddóvók egyletének sürgetéseit, csak azt hozom fel, hogy a harmadik egyetemes tanítógyűlés 1878-ban egyhangulag elfogadta e törvény létesítésének eszméjét, s több más javaslaton kívül legközelebb az egyetemes tanítógyűlés 50-es bizottsága azok közé a sürgős teendők közé sorolta ezt is, melyeket az első képviselői alapon múlt augusztus hóban összegyűlt országos tanítógyűlésnek sürgetni s előkészíteni kellett volna.

S ime most akadnak mégis tanítók, kik ez ügyet időszerűtlennek tartják és sok oldalról kell azt tapasztalunk, hogy az ügybuzgó egyének közönyösen fogadják azt. Oly annyira megváltozott volna-e az idők járása?

1873-ban P. Szathmáry Károly lakásán Várady Gáborral s Molnár Aladárral négyen megállapítottuk egy új egyesület szervezetét, mely előbb

„kiseddóvó“, majd „országos kiseddóvó egyesület“ neve alatt azóta nagy tevékenységet fejt ki s ugyanez megkezdte az agitációt a kiseddóvás törvényes rendezése érdekében. Sokan vannak s méltó okoskodásuk, hogy a kiseddóvás ügye azóta hatalmas lendületet vett. Komjáthy György, Peregry Elek s mindenekfelett P. Szathmáry Károly körutja az ország különböző részeiben nagy társadalmi forrongást idézett elő ez ügyben. S mindannak daczára mi az eredmény? 1868-ban Rapos József „A közalapnevelésügy multja és jelene hazánkban“ című művében 173 az ideig felállított s 92 tervben levő*) kiseddóvó intézetet számított fel. Tudvalevő dolog, hogy a közoktatásügy éppen e időtől fogva minden téren rohamosan fejlődött s új virágzásnak indult. S a kiseddóvás ügye? A vallás- és közoktatásügyi miniszter legutóbbi jelentése szerint a kiseddóvó intézetek száma hazánkban 278 s ebből 39 esik a fővárosra. s az egész számból 2 állami s 49 községi.***) Tehát a szaporodás már számára nézve is jelentéktelen. Jelentéktelen, ha tekintetbe vesszük, hogy az ország községeinek száma 12,814 s a városi elem újabb időben oly feltűnően gyarapodott, hogy jelenleg közel száz városunk van, melynek lakossága a 10,000-et meghaladja.

De talán a benső élet lett virágzóbbá.

Készséggel elismerjük, hogy az orsz. kiseddóvó-egylet, mely másfél százezernyi vagyonával az ország legtekintélyesebb egyleteihez tartozik, sokat tett s különösen képzőintézte a multtal összehasonlítva óriásit haladott; elismerjük, hogy a fővárosban s némely nagyobb községekben mintaszerű intézetek vannak, minők ezelőtt (Almosdon, Dobsinán stb.) a kivételek közé tartoztak: de lehetetlen szemtelennünk a nagymérvű ziláltság és sok hiány miatt, mely még mindenütt mutatkozik. Csak egy pár adatot sorolunk fel. A kiseddóvó-egylet országos egylete, míg a néptanítók egyletei virágoznak, közel egy évtized óta folytonosan anyagi és szellemi bajokkal küzd; az 1880-iki összeírás szerint az országban létezett 419 kiseddóvó közül alig egy tízedrész érdeklődött tetteleg iránta. A kiseddóvók közel fele részének (182) oklevele még most sincs, megválasztásuk s elbocsátásuk az intézeteket fenntartó magán-egyleteket sokszor szeszélyeskedő eljárásától függ. A fizetési minimum nincs megállapítva s külön alku tárgyát képezi s ennek következtében megtörténik oly eset is, mint most a fővárosi király-utcai kiseddóvó intézetben mely egykor az ország legnevezetesebb kiseddóvói közé tartozott, hogy a nevelőnőnek 30, mond harmincz forintot adnak havonként, s megtörténik oly eset, közvetlen az orsz. kiseddóvó-egylet szomszédságában, hogy a nevelő ok nélkül elbocsátják. (?) Az egyesületek működését nem ellenőrzi senki. Tehetetlen, elaggott egyének tarthatnak kiseddóvó intézeteket, s hogy a szülők kegyét még jobban megnyerjék, a gyermekeket a paedagogia elvei ellenére elemi ismeretekre is tanítják, felekezeti intézetekben (s ezek száma 48) gyakran germanizáló vagy panszláv irányokat pártolnak s nincs senki, ki ez ellen hatással felszólalhatson.

A kiseddóvás ügye törvényes rendezésére szükség van s szükség mindenekfelett ez ügy terjesztésére. S ki tudná egyetlen szóval indokolni, hogy e mozgalom megindítása időszerűtlen. Nem hallottam egy józan szót sem e mellett s nem is hiszem, hogy valaki képes volna ilyesmit felhozni. Hogy az országos tanítógyűlés létesítése miatt egyes egyének közt perlekedés folyik, ez nem tartozik a dologra s nem ok, hogy az ügy elhagyatva legyen. De másrésről van sok fontos s lényeges ok, mely e mozgalom megindítását időszerűvé teszi.

Nem akarok lényegtelen dolgokkal előállani, még azt sem hozom fel, hogy a kiseddóvás terjesztésének élén jelenleg Tisza Kálmán áll, oly nő, kinek ügybuzgalma s tapintata magas állásától különválasztva is országos elismerést vívott ki, s ki e mellett egy ily törvényjavaslat létesítését hathatósan képes lenne előmozdítani; nem említem azt sem, hogy pár év mulva az országos kiseddóvó-egyletbe olvadt nagy egylet s képzőintézet fennállásának félszázados jubileuma következik s azt nagyobb eseménnyel kell megünnepelni; mellőzök más fontos okokat, csak egy ténny emelek ki, mely nézetem szerint e tárgyban döntő hatása s ez a magyarosodás eszméjének új életre ébredése.

Nem ámitok senkit, megmondom nyíltan, hogy én ezt divatnak tartom. Nem becsmérlem ez által a dolgot, csak jellemzem. Divat volt egykor

*) De csak képzeletben.

**) Ismeretes, hogy ez adatok megbízhatatlanok; az óvodák száma a 300-at magközelíti, ha felül nem mulja.

a népnevelés ügyének felkarolása, divat a hazai ipar ápolása s kegyeletes ünnepek tartása: mindez szép és nemes dolog volt. habár — mint mindnyáján tudjuk — csak divat. Ily divat most a magyarosodás. A névváltoztatások rohamosan indultak meg, a sajtó s közvélemény élénken üldözi a germanizáló törekvéseket. Bánó József magyarosításra törekszik s nemzeti létünk minden ágában megindult a mozgalom: gyáva s önérdékét mellőző kiseddóvó az, ki a kor e divatját föl nem használja. A magyarosodás terjedése egyik legtekintélyesebb eszközének tartották hajdan a kiseddóvó intézeteket s tarthatja józanul mindenki, e szempontból ajánlották az országgyűlésen, meggyetermekben s sajtókban. S most, midőn a magyarosodás eszméje diadalt üli látszik, mellőzzük-e ezt az időt s tétlenül maradjunk? Bizony méltán róhatja meg a kiseddóvókat az utókor, ha ezt az időt összetett kezekkel élnék át.

A kiseddóvás ügyének törvény útján rendezése ma nem csak lehető, de könnyebben is lehető, mint máskor. Ne hagyjuk figyelmen kívül a nyitramegyei tanítók szavát. Szólaljunk fel mindenütt, hol ezt előmozdítani lehet. Az országos kiseddóvó-egyletnek s a kiseddóvó-egyletnek első sorban kötelessége ez, de kötelessége minden tanító-egyletnek s tanítóbarátnak. Ha akarjuk s tesszük, nem mulik el ez év s a kiseddóvást törvény fogja e hazában biztosítani.

György Aladár.

CSARNOK.

Egy francia nő jegyzeteiből.

A ki magát nagyon szereti, az sohase szeretett mást.

Mért szépitik a nők magukat? Mert azt hiszik, hogy nem szellemükért, hanem szépségükért szeretik őket.

A házasságnál úgy tesszük, mint a gyermek a csemegével: először eszi a javát s utólag hagyja a legrosszabbat.

Boldog az, a ki a szerelem mámorából igaz barátságra ébred.

A szerelem alakoskodhatik, de el nem titkolhatja magát.

Burney orvos csak két dologtól félt, a vizivástól és a légvonattól. Egyszer, midőn egyedül utazott, rablók támadták meg s megfosztották mindenétől. A rablók távozni akartak, mire utánuk kiáltott. Egyik rabló viszszaért s az orvos e szavakkal kiáltott reá: „Betegye rögtön a kocsi ablakát.“

Rossini szerint: az angolok az operába aludni járnak, a francziák csacsogni, a németek ábrándozni, csak az olaszok hallgatnak minden hangra.

Dryden és Otway szemben laktak egymással. Otway midőn egyszer haza ment, tréfából e szavakat írta Dryden ajtájára: Here lives John Dryden, he is a wit. (Itt lakik Dryden János élezeső.) Dryden felismerte a kézirat s ezt írta Otway ajtájára: Here lives Thom Otway, opposite. (Itt lakik Otway Tamás átellenben, mit: ellenkezőjének is lehet érteni.)

La Bruyère szerint „a legtöbb kellemtelenség abból származik, hogy az ember ritkán marad otthon.“

II. Frigyes porosz királynál egy papjelölt előmozdításaért esedezett. „Hová való?“ — kérde a király. „Berlini vagyok felséges uram!“ — szolt a folyamodó. „Távozzék, a berlini növelés semmit sem ér.“ „Olykor mégis van kivétel; én legalább két példát tudok.“ „S melyek azok?“ — „Az egyik Felsőged! a másik csekélységem.“ — A tréfás gondolat megteremté a kívánt előléptetést.

Morus Tamástól kivégeztetése napján egy borbély azt kérdezte: „Ne nyírjam meg uraságodat?“ — „Nem barátom, nem akarok oly fejre költeni, mely már nem az enyém.“

VEGYES HIREK.

— **Király ő felsége**, mint Bécsből írják, hetek óta alig pihen a folytonos teendők miatt. Reggel fél 4 órakor kel föl s gyakran három órát tölt dolgozó szobájában. Elrendelte, hogy sürgős esetekben álmából is költse fel. A fölkelésről jövő táviratokat mindig figyelmesen végig olvassa. Este tízkor tér hálószobájába, ha nem kell ünnepélyes estélyekre mennie.

— **Király ő felsége** folyó hó 6-án d. u. 4 órakor Schönbrunnból hazatérve, kocsiának hátsó tengelye eltört. A király — kinek szerencsére legkisebb baja sem történt — kiszállott a kocsiából s gyalog folytatta útját a királyi várba.

— **Korcsolyázó egyletünk** használni akarva az időt, még egy estélyi ünnepélyt tervez vasárnapra, mely alkalommal a korcsolyázó tér színes lampionokkal leendő földszíve. Alarczos menetre is van kilátás, melyben a korcsolyázók közül mintegy tizenötön szándékoznak részt venni. Ha az időjárás szeszélye is úgy akarja, e terv kivitelét mi sem akadályozza.

*) A „Kiseddóvó“ szerk. kért fel e sorok közlésére. Szerk.

— **A magyar korona** országai örököserezt egyetemen nagyenyedi főkegyeleme folyó hó 5-én délután választmányi gyűlést tartott báró Kemény Istvánné, b. Bánffy Kata 5 nsga. köztisztviselői álló elnökének vezetésével. Szép számmal jelentek meg a választmány tagjai, kik közül Zeyk Károlyné, dr. Donogány Jakabné, Adler Sándorné, Szilágyi Farkasné, Póka Kálmánné urhölgyeket, Zeyk Károly főispán 5 tiltgát, Csató János alispán urat, Zeyk Dániel, dr. Magyarai Károly urakat tisztelhetjük. Török Bertalan titkár több fontos, az egylet humanus irányát jelző tárgyat adott elő, melyek között főleg a háboruban sebesültek ellátására vonatkozó intézkedések, u. m. kórházak felállítására, sebesültek ápolására, szállítására való felhívások és utasítások érdemelték figyelmet, melyekre nézve az országos igazgatóság kétségtelenül kitünő buzgalommal jár el. Így pl. Budapest és Pozsonyban f. év elejétől kezdve 5-5 tagból álló betegápolónéknak intézetét állította fel. — A nevezetesebb határozatok közül fölemlíthetjük, hogy az igazgatóság felhívására, tekintettel a folyamatban levő háborúra, a választmány 500 drb sebkötéscsomagot rendelt meg s e végre 90 forint szavazott meg, mely összeg az országos igazgatóságnak el is küldetett. — A folyó évi közgyűlés febr. 19-re határozottat. Az egylet jelenleg 135 frt 25 kr. összeggel rendelkezik. A tagok a f. évi tagdíj befizetésére fel fognak hívatni.

— **A nagyenyedi gyümölcsészeti egyesület** f. hó 12-én vasárnap délután gyűlést tart, az egyesület folyó évi tevékenységének meghatározása végett.

— **Az adófelügyelő** a kir. adófelügyelő ajánlata folytán a közigazgatási bizottság márczius hónapban is az összes megyei és községi tisztviselőkre nézve fenntartotta.

— **Az elhalasztott táncvizsgák** ügye még mindig függőben van. Egyedül a koresolyázó egyleti kránzchenről tudjuk bizonyosan, hogy márczius 4-én meg fog tartatni.

— **A himlőről.** A febr. 4-ke és 11-ke közt lefolyt héten hólyagos himlőben megbetegültek 6-an, vörös himlőben 5-ön, mindkét kórban 1-1 halálosztás történt.

— **A népzeneink** között, jelesen az úgynevezett első zenekar és a csak közelebről alakult fiatal zenészek bandája között keletkezett versenynek már meg van az a jó eredménye, hogy szorgalmasan tanulnak valamennyien — a mi enyedi ezigányoknál nem fordult elő emberi emlékezet óta, s így most játékkukkal élvezetet nyújtanak a közönségnek, mely eddig azon hitben volt, hogy ezigányainknak mestersége a kéregetés, melyet hangszerekkel kezökben szoktak űzni; legtöbb esetben mint egy fenyegetésül, hogy ha nem fizetsz, huzzuk! — Csütörtökön este zeneestélyt rendezett az első zenekar a város vendéglőjében, a fiatalok zenekara Vágónál, mely alkalommal mind két zenekar elismerésre méltó haladást tanúsított, de különösen ki kell emelnünk a fiatalokét, mely alig néhány hónap alatt meglepő eredményt mutat fel ösztörszavagó játékaival.

— **A várpalotai gyilkosságra,** mely mult év okt. 23-án történt, bizonynyal emlékezhetik még a t. közönség. Röviden említhetjük fel, hogy Hoszter Fülöp czinokorsával Gold Mózes várpalotai gazdag kereskedőtől erővel elvették minden pénzét, azután őt magát, valamint fiát Gáspárt, ennek 14 éves leányát Julesát s 1 1/2 éves kis fiát, 20 éves fogadott leányát Marcsát megölték, továbbá Gold Gáspárnét, 9 éves fiát s a két cselédet felismerhetlenségig öszszevagdalták. — A tárgyalás folyó hó 3-án vette kezdetét Veszprémben. Vádolt tagadott mindent első nap daczosan, utóbb kevesebb daczozal. Bár a tanak vallomása kétségtelenül tette a tettes valódiságát, Hoszter a 2. és 3. napi tárgyalás alkalmával is konok maradt. A 4. napon meg határozottan ártatlannak nyilvánította magát. A tárgyalás utolsó napja febr. 7-én volt; ekkor a vád- és védbeszédek megtartása után a törvényszék kihirdette az ítéletet, mely szerint: Hoszter Fülöp bűnös és kötél által végrehajtandó halálra ítéltetik. Hoszter felebbezett. — Midőn az ítélet híre elterjedt, egy tisztességesen öltözött Simó Lajos nevű fiatal cipészegéd jelentkezett a központi rendőrségben kijelentve, hogy nem viselheti el szívén, hogy Hosztert kivégezzék, mivel ő a várpalotai gyilkos. Természetesen letartóztatták; azonban úgy látszik, hogy részeg fővel képzelte magát a híres gyilkosnak.

— **Rómából** az 1882-83-ban ott rendezendő nemzetközi kiállítás bizottsága magyar nyelvű felhívást küldött a magyar művészekhez. Ohajjták, hogy minél több művész hazánkba vegyen részt a kiállításon s minél inkább megbizonyítsák a világnak, hogy van magyar művészet, ha mindjárt gyenge is, de figyelemre méltó.

— **600 halász a hullámok között.** Oroszországból a Kaspi tenger partján 600 halász szállt bárkákra a Volga torkolatánál s kivezett a nyílt tengerre, hol egyszerre nagy vihar támadta meg őket. A halászok eltűntek, eddig egyről sem érkezett tudósítás, hogy megmenekült volna.

— **Magyarország bor-behozatala** augusztus sept., okt. és nov. havában 447.856 frt értékűt s ezzel szemben a kivétel 5.394.265 frt értékűt képvisel. Elég szomorú állapot, hogy míg nem tudjuk hogy vesztességünk el borkészletünket, egy negyed év alatt majdnem fél millió értékű pezsgőt és más esemegebert importáltunk.

— **A lázadás** a déli szlávok között terjedt folyvást. Csapataink a hadműveleteket még nem kezdték meg s mind csak védelemre szorítottak. A fölkelőknek ennél fogva idejük marad csapatjaik egyesítésére, melyek jó fegyverekkel és ágyúkkal vannak ellátva. Fegyvereik egy részét az osztrák fegyvertárakból vásárolták a mult év folytán. — Krivosziában — hol a lázadás kitört — a lázadás folyvást növekvőben van, épen mint Hercegovinában. — Az egész Balkán félszigetről kedvezőtlen hírek szárnálnak, orosz befolyás nyomai mindenütt mutatkoznak. A Balkán félszigeten azon hír van elterjedve, hogy Oroszország beavatkozik az occupált tartományok lázadásába. Emlégetik, hogy Románia és Oroszország között egység jött létre, mely szerint Románia meg fogná kapni Dobruzsát és Erdély nagy részét! Bessarabiában már nagy sereg áll készen.

Serajevóban a hangulat aggodalmas, a fölkelők tömeges támadását tartanak s ezért a védelemre minden lehető intézkedés megtételét. — Némely hírlap szerint Oroszország panszláv egyesületei több mint két millió rubelt küldöttek a fellázadt tartományokba.

Ujabb hivatalos jelentések szerint részünkről elesett 2 tiszt, névszerint Tichy százados és Urbán Lipót főhadnagy és egy gyalogos. Az eddig konstataált veszteség összesen 4 halott, 14 súlyos és 3 könnyűen sebesült. A lázadók vesztesége jóval jelentékenyebb.

— **Panszláv agitatók Galicziában.** Lembergben e hó 4-én a panszláv üzemek vezetőinél megtartott hazmozgások gondosan szervezett s a hercegovinaihoz hasonló szláv agitatók nyomára vezettek. Számos elfogatás történt, s az elfogottak ellen a vizsgálat, felségáruslás miatt be lett vezetve. Az izgatást egész terjedelmében Dobránszky Adolf vezette, kinek leánya Hrabár Olga is az elfogottak közt van. Dobránszky tetemes öszszegű subventióban részesítette a ruthen akadémikusokat és hírlapírókat, mely célra a pénzt a moszkvai és szentpétervári panszláv jótékonyegyesületektől kapta. Az izgatások Galicziában 1879 óta kezdődtek nagyobb mérvben. Csernovitzból írják, hogy az öszszes bukovinai községi elöljárók és lelkesek már hetek óta kaptak nyomtatott felhívásokat, melyekben arra skarták őket rábírni, hogy bármely pl. zsidóüldözés ezimen idézzenek elő zavargásokat a nép között. Ezen felhívások „a nihilista bizottság” aláírással és csernovitzi postabélyeggel vannak ellátva. — Galiczia déli részeiben levő falvakban megtartott házmotatók alkalmával minden paraszt házában megtalálták a czár arczképét vagy más russophil érzületre mutató és orosz szöveggel ellátott képet s ezenkívül fölötté sok orosz rőpiratot is találtak ugyanott.

Dobránszky Adolf zemlenmegyei esertési birtokos és volt országgyűlési képviselő, ki az absolut uralom alatt magyar helytartósági tanácsos volt s mint ilyen a magyar állampénztárból nyugdíj kap! Dobránszky évak óta eltűnt szem elől, Lembergbe csak utóbbi időkben költözött. Gyermekeit oroszországban neveltette. Nemzetiségére nézve ruthen.

— **A bécsi ringszínház** ügyében 8 egyén ellen vezetettik be a fenytítő vizsgálat emberélet elleni vétség miatt. Ezen 8 egyén között van első helyen Dr. Newald főpolgármester és Jauner igazgató.

— **30,000 kilogrammot** nyom annak az erődágyúnak talpa, melyet épen most készítettek a bécsi fegyvergyárban a polai páncél-tornyok számára. 24 méter távolságból 396 méter vaspánczélon képes áthatni, a löpor töltés a löveggel együtt 4 métermérszát nyom.

APRÓ HIREK. A franciaia képviselőházban 278 szóval 66 ellenében elnapolták az alkotmányreviziót. — Bécsi hírek szerint az osztrák miniszteriumban változások lesznek. — Garibaldi fölül azon hír járta be a lapokat, hogy az agg hős halálosan beteg, ereje folyton fogy, gyógyulásához nincs remény. Legújabb állapotáról kedvező híreket közölnek a napi lapok, felgyógyulásához reményt nyújtanak. — Tiller Sz. közjegyzői gyakornok állapotában némi javulás állott ugyan be, de betegsége még mindég aggasztó. — A meteor, melyről lapunk mult számában megemlékeztünk, Gyulatelken esett le több darabban. Egy megtalált Jarab belőle Kolozsvárra küldetett be. — „A körösi lány”, Balázs Sándor népsziműve szombaton került először színre a népszínházban. — Az occupáció eddigi költségei a „N. Presse” szerint 175 millióra rúgnak, mely öszszegből Magyarországra 55 millió esik. — Guitto, az amerikai elnök-gyilkos halálra ítéltetett. — Kettős gyilkosság követetett el Bécsben Streinsberg uzsoráson és nőcselédjén. Igen valószínű, hogy Streinsberg valamelyik adósa bosznjának estek áldozatul.

KÖZGAZDASÁG.

Apróbb közlemények.

Az oltóágak szedésével rendszeren el szoktunk készni, jöllehet azokat addig kellene levagdalnunk, míg gyümölcsfaikban meg nem indul a nedvkeringés. Legjobb és leghasználhatóbbak azon oltó ágak, — írja Bereczki Máté jeles pomologusunk „Gyümölcsészeti vázlatok” című művében — melyeket december végéig levagdaltunk; ezeket legtovább eltartathatjuk. Minél közelebb érünk tavasz kinyitához oltóágaink szedésével, annál kevesebb ideig tarthatjuk el azokat használható állapotban. Oltóágat a tavasz oltáshoz mindjárt az első derek után, mielőtt a fák levelei lehullottak, szedhetünk mindenféle gyümölcsfáról, kivéve az ősi és kajszi (mandula-) barackfát, meg a diófát, melyeket ősz végén vagy télen szedett oltóágakkal oltani sikertelen fáradozás lenne. — Szedhetünk továbbá a tél folyamában, azonban az oltóágak eltételénél való szedésénél arra kell vigyáznunk, hogy fagyos időben vagy mikor a fák zuzmarások, hagyjuk abba a szedést s csak akkor folytassuk megint, mikor a hőmérő a fagyponton felül emelkedett. — A leszedett oltóágak eltartására nézve legajánlatosabb és legegyszerűbb dr. Lucas hirneves gyümölcsész eljárása, ki azokat a lemesztés után mintegy 8 napig szabad ég alatt hagyja, (nem fagyos időben szedvén le azokat) hogy a vágás folytán támadt seb megszáradjon. Az ily megszáradt sebhelyes oltóágak szaraz pincében, mórsekelten nyirkos homokba dugva legtovább elállnak épségben. Ilyen módon eltartott oltóágakról még júniusban is lehet sikeresen oltani. — A szabad földbe, fák alá ledugdosított oltóágak hamar kihajtanak, vagy ha elegendő nedvességet nem kapnak a földben, elszáradnak s idő előtt hasznavehetlenné válnak. — Legtovább eltartható a kórtefőli szedett oltóág, ezután következnek az almafáról metszett. April végéig alig tartható el a szilva, cseresznye és meggyé ága. Legrövidebb ideig tartható el az eperfa oltóága. Ezt azért jó tudnunk, hogy fölhasználásukban rendet követhessünk.

A növény-honosítás és magváltoztatás. Számos növénytel tett kísérletből kitűnik, hogy 1. a nedvesebb éghajlatu vidékekről beszerzett mag aránylag több szalmát és kevesebb szemet terem. — 2. Az oly vidékekről hozott mag, hol a tavasz rövid, a nyár pedig igen forró, kevesebb szalmát s aránylag több magot terem; s az ily vidékekről hozott magból fejlődő növények a szá-

raszagot bárhol is jobban kibírják. — 3. A magvak minőségére és tartalmára jobb hatással van, ha a vetőmag kontinentális éghajlattal bíró vidékekről nedvesebb éghajlatu vidékre hozatik, mint megfordítva. — 4. Az oly vidékekről hozott vető magból fejlődő növények, a hol a kemény telek gyakorinak, kevésbé vannak a kifagyás veszélyének kitéve, mint a szelid telű vidékekről szerzett vető magból keltek. — 5. Kontinentális éghajlat alatt apróbb szemű, acélos, nagyobb fajsúlyu gabona terem; hűvös, nedves nyaraknál vagy öntözésnél és a talaj tápkatrészeinek növelésénél nagyobbodik a szem, lazább lesz a szövete, kisebb lesz a fajsúly és nitrogén tartalma. — 6. A különbség az ősi és tavaszi gabona között annál kisebb leend, minél délebb vidékre jutunk. Az északi szélesség 45-ik fokán túl termett ősi buza nálunk tavasszal elvetve, nem fog ugyanazon évben szába indulni, a délebbi vidékekről hozott ellenben növekedésében megegyezést fog mutatni a tavaszi gabonával.

Az újabb időben nagyon felkapott hármás ekékről írja egy gyakorlati gazda, miszerint azok közép költöttségű talajban tavaszi szántás, keverés és vetésnél ugyanazon marhaerővel a munkának jobban és korábban bevégzése által igen nagy előnnyel alkalmazhatók; azon eljárás azonban, hogy némelyek az ugar szántást is hármás ekével tétetik, egyáltalában nem helyesíthető, mivel a barázdákat nagyon laposan fekteti s ez által elzárja a talajt a levegővel érintkezéstől s így éppen az ugarlász följelja, a lég hozzajárlása által a talajban levő ásványi alkatrészek felbontása van akadályozva.

Hazánkban nagyrészt külföldi, főleg styriai készítményű kaszákat használnak. A közelebbi ideig részint alkalmas vas, részint a készítéshez nem értő munkások hiánya miatt nem igen sikerült a kaszagyártás; azonban az újabb időben a szomszéd hunyadmegyei kudsiri vas teljesen alkalmasnak bizonyult s az ottani kaszagyártól már külföldre is vizsnek kitünő kaszákat. A kaszát a munkafelosztás elve szerint 17 munkás készíti s a gyár évenként hetven ezer darabot készít. De miután Magyarország évi szükséglete 700,000 darab, még mindig sok pénz megy ki kaszáért az országból. A kudsiron gyártott kaszákat a bélyegről lehet megismerni, e bélyeg két holló a magyar czimerral. — Igyekezzünk e fontos czikknel is az éppen oly jóságú honi gyártmány vásárlásával kiszorítani a külföldi árut.

A nagyenyedi kisegítő-takarékpénztár üzletforgalma 1881-ben.

(Zárszámla.)	
Bevétel:	
Az 1880-ik évről átjött készpénzben	3,150.27
Havi betétek és tőkésített kamatok	140,760.09
Kölcsön-viszafizetések	451,690.—
Kezelési bevételek	15,568.88
Összesen	611,189.24
Kiadás:	
Viszafizetett betétekért	68,019.87
1883 darab váltó és kötelevelé kölcsön	516,590.—
Betéti utáni kamatokért	11,016.43
Kezelési kiadások	5,333.18
Készpénz átvitel 1882-re	10,229.76
Összesen	611,189.24
Mérleg és vagyon-kimutatás.	
Követelések:	
Készpénz volt december 31-én	10,229.76
Váltók és kötelevelé utáni követelés	242,700.—
Egyesült erdélyi takarékpénztár, jegyekben	60.—
Butorozat és felszerelvényekben	350.—
Pénztári előlegezésekben	201.95
Összesen	253,541.71
Tartozások:	
410 törzsbetét á 25 frt	10,250.—
410 utáni kamat	602.06
Tartalék tőke és kamata	4,303.59
Összes vegyes betétek és azok kamata	235,826.71
Tartalék alapot illető egyesült erd. takarékpénztári jegyekben	60.—
Butorozat és felszerelvényekben	350.—
Tiszta nyeresemény mint osztalék	2,149.35
Összesen	253,541.71
Nagy-Enyed, 1881. december 31-én.	
Az intézet igazgatósága.	

A nagyenyedi kisegítő-takarékpénztár szövetkezet évi rendes közgyűlést f. hó 19-én, délelőtt 11 órakor tartja meg a városház tanácstermében. A közgyűlés tárgyai lesznek: 1) Az igazgatóság jelentése az intézet évi működéséről. 2) A felügyelő-bizottság jelentése a számadások megvizsgálása és a mérleg megállapításáról. 3) A nyereség felosztása és a jótékony célra szánt összeg hová fordítása iránti határozat. 4) A módosított alapszabályok újabb felterjesztése. 5) Két kilépő igazgatótag és egy kisorsolandó felügyelő bizottsági tag helyének választás útján való betöltése. 6) Azon indítványok tárgyalása, melyek a közgyűlést megelőző nap déli 12 órájáig az igazgatósághoz beadtak.

PIACZI ÁRAK.

Február hó	N.-Enyed 9-én		Balászfalva 9-én		Tóvis 8-án		Abrudbánya 6-án	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Buza	legszebb	8 50	7 50	7 50	10 00	00		
	közepes	7 75	—	7 00	7 00	—	00	
Rozs	legszebb	5 50	5 00	5 50	5 00	—	00	
	közepes	5 00	4 85	5 00	—	—	00	
Árpa	legszebb	—	00	—	00	—	00	00
	közepes	—	00	—	00	—	00	00
Zab	legszebb	4 00	2 00	3 50	2 50	—	50	
	közepes	3 50	—	2 90	—	—	—	
Törökbuza	5 00	4 30	5 00	—	—	5 75		
Fuszulyka	—	—	—	—	—	—	—	
Burgonya	—	—	—	—	—	—	—	
1 Kilo marhabús	—	40	—	40	—	40	—	34

Felelős szerkesztő: Dr. Boros Gábor.

Kiadó-tulajdonos: Pollák Mór.

Bérbe adandó

a várszög-utcában 417. számú ház Szentgyörgy-naptól kezdve 16 hold külsővel együtt. Értekezhetni KEREKES DÁNIEL tulajdonossal.